

УДК 37.09; 78 (092) «712»

*Наталія Дем'янюк,
м. Полтава*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПЕДАГОГІЧНОЇ ТЕОРІЇ ВАСИЛЯ ВЕРХОВИНЦЯ

У статті визначено концептуальні положення педагогічної теорії видатного українського педагога, музикознавця, етнографа, хореографа, диригента і композитора В. Верховинця, показано шляхи їх упровадження в сучасний навчально-виховний процес, розкрито значення його науково-методичних праць.

Ключові слова: *формування національної культури, етнографічний матеріал, обрядовий фольклор, пісня, танець, гра.*

Ключовими серед магістральних напрямів реформування системи освіти сьогодні визначаються її національна спрямованість, невіддільність від національного ґрунту, органічне поєднання з історією і традиціями українського народу, про що наголошується в Державній національній програмі «Освіта» («Україна ХХІ століття»), Національній доктрині розвитку освіти України в ХХІ столітті, Концепції педагогічної освіти та інших державних нормативних документах. «Формування національної свідомості, любові до рідної землі, свого народу, його культури та історії, забезпечення духовної єдності поколінь» [8, с. 15-16] не лише потребують розробки й упровадження інноваційних

педагогічних підходів і технологій, а й зумовлюють необхідність пізнання, всебічного осмислення і раціонального застосування цінного прогресивного досвіду минулого, всіх найкращих пластів вітчизняної педагогіки, забороненої чи навмисно забутої спадщини її провідних творців.

Особливе місце в плеяді найталановитіших діячів національної культури й науки, що стали безвинними жертвами сталінських репресій, належить Василеві Миколайовичу Верховинцю (Костіву) (1880 – 1938) – розстріляному і посмертно реабілітованому видатному музикознавцю, педагогу, етнографу, хореографу, диригенту і композитору, палкому громадянину і великому синові України.

Мета статті – визначити концептуальні положення творчості В. Верховинця та показати шляхи їх упровадження в сучасний навчально-виховний процес.

Опубліковані до цього часу в періодичних виданнях матеріали торкаються лише окремих аспектів діяльності В. Верховинця, дають далеко неповне уявлення про його творчість і оцінюють її переважно з мистецтвознавчих позицій. Серед них – статті М. Боровика, І. Морозової, А. Трипільського, М. Фісуна, Г. Дзюби, В. Золочевського, М. Оніпка, А. Гуменюка, М. Загайкевича, М. Лещенко тощо. Значної уваги заслуговують публікації сина В. Верховинця – Ярослава Верховинця, у яких автор представив найбільш повний біографічний матеріал про митця і педагога, намагався охарактеризувати його театральну, диригентську, хореографічну, етнографічну, педагогічну і композиторську діяльність.

Спадщина В. Верховинця становить глибоко національне за своєю сутністю і виховне за змістом явище, що органічно поєднує його педагогічну і мистецьку творчість, науково-теоретичну і практичну діяльність. Вона підпорядковувалась передусім педагогічній меті – формуванню національної культури молоді: передачі їй духовної спадщини і суспільно-історичного досвіду українського народу, виробленню потреби і здатності сприймати, розуміти, примножувати його духовні надбання, прищепленню рис національного характеру, патріотичних почуттів, розвитку національної самосвідомості й гідності.

Історико-логічний і системно-структурний аналіз педагогічної, етнографічної і мистецької діяльності, наукових праць і музичних творів В. Верховинця дозволив сформулювати основні концептуальні положення його творчості:

– відродження української національної культури шляхом збирання, збереження і передачі підростаючим поколінням її духовних цінностей;

– покладення етнографічного матеріалу (пісень, танців, ігор, обрядів та ін.) в основу процесу виховання на всіх ступенях системи освіти;

– комплексне використання елементів музичного, хореографічного і драматичного мистецтва у виховному процесі;

– всебічний розвиток та активізація творчих здібностей особистості засобами рухливої музичної гри;

– використання театралізованої пісні, народного танцю, хорового співу як засобів національного виховання;

– залучення молоді до основ української культури через участь у хорових і хореографічних колективах;

– пропаганда високохудожнього народного мистецтва і протиставлення його вульгаризаторським тенденціям.

Значення цих ідей, актуальність яких зберігається й сьогодні, полягає в тому, що вони стимулювали і скеровували багатогранну творчу діяльність В. Верховинця, розроблялись ним у науково-теоретичних працях, перевірялись у мистецькій творчості та впроваджувались у практику навчання й виховання молоді. Створення В. Верховинцем наукових праць «Українське весілля» [4], «Теорія українського народного танцю» [3] і репертуарно-методичного посібника «Весняночка» [1] зумовили відродження кращих традицій українського народного пісенного і танцювального мистецтва, ігрового й обрядового фольклору, забезпечили збереження їх у тому вигляді, в якому вони існують у народному житті, та уможливили їх використання в процесі формування національної культури молоді.

«Українське весілля» – перше в Україні наукове дослідження, в якому, крім повного запису весільного обряду, широко представлено музичний матеріал (нотні записи пісень, танців, хороводів), зроблено аналіз і цінні теоретичні узагальнення щодо їх походження і розвитку. Ця етнографічна праця є цінним матеріалом

для вивчення традицій і обрядів українського народу, в яких відображені народна мораль, світоглядні уявлення, звичаєве право, художня творчість. Вихід її у світ сприяв пропаганді й популяризації української національної культури. Художні мистецькі колективи виконували епізоди весільного обряду в театральних виставах і як окремі концертні номери, репрезентуючи народне мистецтво на великій сцені. Вони, наприклад, входили до репертуару жіночого хорового театралізованого ансамблю «Жінхоранс», ставились у спектаклях театрів М. Садовського і «Товариства українських артистів» («Дві сім'ї», «Прислужники», «Зальоти соцького Мусія» та інших) [3, с. 125].

З метою формування національної культури молоді впровадження матеріалу «Українського весілля» в сучасний навчально-виховний процес можливо здійснювати в межах шкільних курсів «Народознавство», «Музика», в музично-педагогічних навчальних закладах у курсах «Хоровий клас» («Ой у садочку гільчастім» (№73), «Ой попід лугом» (№66)), «Диригування» («Кісоньки мої» (№29), «Благослови, Боже» (№1)), «Музичний інструмент» і «Народно-сценічний танець» («Козачок», «Василиха», «Рибка»). Доцільно також включати цей матеріал до репертуару самодіяльних хорових, хореографічних та інструментальних художніх колективів. Так, фольклорні зразки з «Українського весілля» входять до репертуару колективів художньої самодіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка: хоровод «Шум» (№49) виконується українським народним хором «Калина», танець «Василиха» – ансамблем народного танцю «Весна». Отже, окрім наукового, ця праця має важливе практично-педагогічне значення. Зібраний, упорядкований і проаналізований В. Верховинцем обрядовий фольклорно-етнографічний матеріал є дієвим засобом формування національної культури молоді.

Керуючись ідеями відродження української національної культури і передачі її духовних цінностей молодому поколінню, пропаганди українського мистецтва та боротьби проти його спотворення і вульгаризації, В. Верховинець став засновником української хореографічної школи, створив науково-теоретичну базу для подальшого розвитку національної хореографії. Його «Теорія українського народного танцю» є першою науковою

працею, де систематизовано й узагальнено творчі досягнення української нації в царині танцювального мистецтва. В ній учений зібрав, обробив, науково обґрунтував автентичний хореографічний фольклор, започаткував особливу, інноваційну методику запису танцювальних рухів, яка отримала широке визнання серед етнографів і хореографів.

«Теорія українського народного танцю» має важливе педагогічне значення, яке полягає в тому, що послідовне і продумане подання танцювального матеріалу поступово і всебічно розвиває виконавську техніку, виховує розуміння характеру українського народного танцю. В ній В. Верховинець розробив педагогічно доцільну й ефективну методику викладання хореографічного матеріалу, якнайповніше представив характерні для українського народного танцю рухи та їх комбінації. Тому ця праця, як писав відомий український хореограф В. Вронський, «являє собою чудовий педагогічний матеріал, який необхідно прийняти за основу при складанні навчальної програми для вивчення українського танцю в хореографічних школах та училищах» [7].

Ідея впровадження етнографічного матеріалу у виховний процес на всіх ступенях системи народної освіти спонукала В.М. Верховинця до пристосування значної частини танцювальних рухів та їх комбінацій для дітей. Це надзвичайно цінне доповнення є відзнакою другого видання «Теорії українського народного танцю». Завдяки йому педагоги мають змогу формувати національну культуру засобами народного танцю, починаючи з дитинства (у дошкільних навчально-виховних закладах, загальноосвітніх школах, дитячих самодіяльних художніх колективах).

Неперевершене педагогічне значення «Теорії українського народного танцю» зберігається і сьогодні. Ідеї В. Верховинця щодо виховання молоді засобами народного хореографічного мистецтва впроваджуються в практику сучасних дошкільних, загальноосвітніх, позашкільних, вищих навчальних закладів. Хореографічна спадщина педагога використовується, наприклад, у процесі підготовки майбутнього вчителя в Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г. Короленка за спеціальністю «Педагогіка і методика середньої освіти. Хореографія», «Хореографія. Іноземна мова» тощо. З основними

принципами і положеннями «Теорії українського народного танцю» студенти знайомляться на «Історії хореографії». У курсах «Народно-сценічний танець» і «Робота з самодіяльним художнім колективом» вивчаються описані педагогом фігурні танці «Гопак», «Роман», «Василиха», «Шевчик», «Рибка».

Традиції хореографічної школи В. Верховинця зберігаються в колективах художньої самодіяльності Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка. Одним із них є ансамбль народного танцю «Весна», який тривалий час очолював відомий хореограф Володимир Білошкурський – випускник студії Державного ансамблю танцю України імені П. Вірського. У роботі з колективом він керувався основними принципами опанування хореографічного матеріалу, які були розроблені в «Теорії українського народного танцю». Балетмейстер не лише ставив описані В. Верховинцем танці («Роман», «Василиха», «Шевчик»), а й на основі розробленого ним матеріалу створював оригінальні хореографічні номери («Гопак», «Козачок» та ін.). Завдяки творчому використанню хореографічної спадщини В. Верховинця ансамбль народного танцю «Весна» і сьогодні демонструє у виступах самобутнє народне танцювальне мистецтво. Участь студентів у самодіяльних фольклорних колективах сприяє розвитку їх творчих здібностей і формуванню національної культури.

Українські педагоги й ентузіасти хореографічної справи прагнуть підтримувати традиції народного танцювального мистецтва. Завдяки їх культурно-пропагандистській і організаторській діяльності з 1997 р. на Херсонщині кожні два роки проводився обласний конкурс хореографічних мініатюр «Осінь фантазії» імені В. Верховинця. З 2004 р. за сприяння Українського центру культурних досліджень у місті Нова Каховка проводять всеукраїнські фестивалі-конкурси авторських хореографічних творів «Верховинця степова криниця». Їх метою є: 1) збагачення, примноження та популяризація хореографічної спадщини В. Верховинця; 2) пошук і пропаганда нових аматорських хореографічних композицій, що створені на основі народних танцювальних традицій; 3) підтримка талановитих хореографів, виконавців і колективів, зростання впливу хореографічного мистецтва на естетичне виховання молоді, підвищення майстерності виконавців [6, с. 46]. У фестивалях-конкурсах беруть

участь численні хореографічні колективи різного жанрового та стилістичного напрямку з усіх регіонів України, які презентують оригінальні хореографічні номери й композиції, демонструють високу виконавську майстерність. Серед них – народний самодіяльний ансамбль танцю «Веселка» Старобельського району Луганської області, зразковий ансамбль «Ручеєк» Новокаховського палацу культури, ансамбль танцю «Райдуга» Голопристанського районного будинку культури, ансамбль «Оріана» з міста Полтави, народний аматорський ансамбль танцю «Дана» міста Іллічівська Одеської області та багато інших.

Кардинальне місце у творчості В. Верховинця посідає ідея комплексного використання у виховному процесі елементів музичного, хореографічного і драматичного мистецтва. Саме вона покладена педагогом в основу українського музично-ігрового репертуару для дітей «Весняночка», де представлені рухлива музична гра і театралізована пісня. Його значення полягає в тому, що, по-перше, він дозволяє прилучати дітей до духовних цінностей свого народу, починаючи з дошкільного віку; по-друге, сприяє всебічному розвитку й активізації творчих здібностей вихованців; по-третє, заснований на фольклорному матеріалі, музично-ігровий репертуар допомагає формуванню національної культури молоді. «Весняночка» стала інноваційною педагогічною працею за своєю ідеєю, метою і змістом, а В. Верховинець є визнаним основоположником українського дитячого музично-ігрового репертуару.

Репертуарно-методичний посібник «Весняночка» витримав п'ять видань (1925; 1969 /двічі/; 1979; 1989 рр.) і сьогодні впроваджується у практику навчання й виховання в дошкільних навчально-виховних і середніх загальноосвітніх закладах. Серед них, наприклад, дитячі садки №№10, 15, 30, 55, 74, загальноосвітні школи №№3, 19, 32 Полтави.

Типовим прикладом використання «Весняночки» є досвід вихователя підготовчої групи дошкільного навчально-виховного закладу №74 міста Полтави Н. Сініциної. Матеріал збірки вона застосовує на заняттях із «Народознавства», «Розвитку мовлення». Так, на заняттях із «Народознавства» вихователь використовує ігри «Весняночки» як необхідне доповнення до теоретичного матеріалу. Це забезпечує міцне засвоєння знань, розвиває та розважає дітей,

сприяє їх національному вихованню. Рухливі музичні ігри добираються вихователем відповідно до теми заняття з використанням костюмів і театралізації. Так, на занятті з теми «Весняні календарно-обрядові свята» вивчається гра «Розлилися води» (№39), «Літні календарно-обрядові свята» – гра «Ой, у полі жито» (№95), на занятті з теми «Український національний костюм» – ігри «Де вінок?» (№76), «А вже весна» (№38).

Фольклорний матеріал збірки Н. Сініцина використовує на заняттях із «Розвитку мовлення» з метою прищеплення дітям любові до рідної мови, поповнення активного та пасивного словникового запасу, формування правильної вимови. Діти вивчають поетичний текст ігор із різної тематики, наприклад: «Котик Мурчик» (№11), «У дзбаночку молочко» (№12), «А вже красне сонечко» (№41).

З метою ознайомлення вихованців із українським фольклором, розвитку музичних, артистичних, фізичних здібностей, виховання патріотичних почуттів матеріал «Весняночки» застосовується на музичних заняттях. Принцип природовідповідності, за яким побудована збірка, допомагає вихователю Н. Сініциній і музичному керівникові Л. Нужній скласти репертуар відповідно до кожної пори року. На музичних заняттях вивчаються окремі пісні («Весна-красна» (№89), «Гей ви, хлопчики» (№152), «Вишеньки-черешеньки» (№113) та ін.), а також пісні з елементами хореографії («Перепілка» (№71), «Плету лісочку» (№78), «Білесенькі сніжиночки» (№137) тощо). Діти опановують хореографічні рухи – зальотний, присування, коливання, хід складаний, доріжка, підскок та інші, які потім об'єднуються в танцювальні комбінації та виконуються разом із піснею. Постановка вихователями вокально-хореографічних композицій прикрашає проведення тематичних ранків «Обжинки», «Різдво Христове», «Стрітєння», «Масляна» тощо. Отже, ідеї В. Верховинця щодо формування національної культури молоді засобами українського фольклору, рухливої музичної гри сьогодні застосовуються в практиці виховання молодого покоління.

Етнографічний матеріал, який лежить в основі музично-ігрового репертуару «Весняночка», використовується в процесі підготовки студентів вищих педагогічних навчальних закладів. Саме вчитель як суб'єкт національної культури, прилучаючи

підростаюче покоління до її цінностей, забезпечує тим самим її спадковість. Наприклад, у Полтавському національному педагогічному університеті імені В.Г.Короленка матеріал «Весняночки» застосовується як навчальний, ілюстративний, виконавський при підготовці майбутнього вчителя та вихователя за такими спеціальностями: «Педагогіка і методика середньої освіти. Музика», «Педагогіка і методика початкового навчання. Музика», «Педагогіка і методика початкового навчання», «Педагогіка і психологія дошкільна та іноземна мова» тощо.

З рухливими музичними іграми «Весняночки» та методичними рекомендаціями щодо їх підготовки і проведення студенти знайомляться у змісті курсів «Педагогіка», «Теорія та історія дошкільної педагогіки», «Методика розвитку мови». Наприклад, при вивченні теми «Гра як провідний вид діяльності дошкільника» майбутні вчителі опановують такі ігри збірки: «Пташка маленька» (№18), «Питаються жабенята» (№47), «Весна іде» (№ 56). Вони засвоюють елементи попередньої підготовки до гри, вивчають сценарій, музичний супровід, хореографічні рухи, які потім об'єднуються в цілісному виконанні гри. Слід зазначити, що опанування музично-ігрового репертуару здійснюється згідно з методикою, яку започаткував В. Верховинець. Практика переконує, що ознайомлення з його методичними порадами щодо класифікації ігор, пристосування їх для дітей різного віку, повторення відомих ігор, ролі вихователя під час гри тощо сприяє значному вдосконаленню професійної підготовки студентів.

З метою формування національної культури студентської молоді музичний матеріал «Весняночки» використовується у процесі підготовки майбутнього вчителя музики. До навчального репертуару з дисциплін «Музичний інструмент», «Додатковий музичний інструмент», «Практикум зі шкільного репертуару» включаються такі пісні збірки: «Ой у полі на роздоллі» (№147), «Нумо, любі діти» (№146), «Щебетали горобці» (№139), «А вже весна» (№84), «Метелиця» (№144) та інші.

Музично-ігровий репертуар «Весняночки» вивчається в курсі «Методика музичного виховання». Так, при викладанні тем «Інтонація», «Розвиток слухових навичок», «Ритмовий диктант», «Інтервали», «Лад» та інших застосовуються музичні зразки «Ладки, ладки» (№2), «Равлик-павлик» (№6), «Котику сіренький»

(№22), «Сонечко» (№33), «Бджоли» (№106) тощо. Ці твори не тільки допомагають вирішенню навчально-виховних завдань, але й сприяють оволодінню майбутніми вчителями різножанровим фольклором, спрямовують на його використання в навчально-виховному процесі. Творчість та ідеї В. Верховинця щодо застосування етнографічного матеріалу, комплексного використання елементів музичного, хореографічного і драматичного мистецтва, всебічного розвитку дітей засобами рухливої музичної гри вивчаються та аналізуються під час опанування тем «Музично-ритмічні рухи на уроці музики», «Хоровий спів», «Весняночка В. Верховинця», «Історія музичного виховання на Україні», «Історія музичного виховання на Полтавщині». На лекційних заняттях студенти знайомляться з теоретичним розділом «Весняночки», де В. Верховинець порушує проблеми музичного виховання підростаючого покоління та дає цінні рекомендації щодо застосування нотної грамоти в дитячих садках, диригування в дитячих установах, особливостей використання «Весняночки» в школі, зокрема, хорового співу, музичної грамоти, слухання музики, музичних екскурсій та інших форм музичного виховання. Наприклад, майбутні педагоги опановують розроблені В. Верховинцем чотири варіанти гри «Ноти», які застосовуються при вивченні нотної грамоти в дитячих садках і початковій школі.

Отже, використання методичних рекомендацій і музично-ігрового репертуару В. Верховинця поліпшує професійну підготовку майбутнього вчителя, збагачує цікавими формами та методами виховання молодого покоління, допомагає впроваджувати в навчально-виховний процес зразки української народної творчості, сприяє формуванню національної культури дошкільників, школярів, студентської молоді.

Визначну художню та музично-виховну цінність становлять здобутки власної композиторської творчості В. Верховинця: пісні, романси, хорові твори, аранжування українських пісень. Глибоко народний характер, виняткова мелодійність і виразність цих творів зумовлюють педагогічну доцільність їх використання в процесі підготовки майбутнього вчителя та формування його національної культури. Хорові твори В. Верховинця включаються до навчальних програм з «Диригування» для студентів 2-5 курсів. Наприклад,

«Весна гука» (сл. Я. Мамонтова) – 2 курс, «Весна» (сл. Д. Єршова) – 3 курс, «На стрімчастих скелях» (сл. П. Тичини) – 4 курс, «Ми дзвіночки» (сл. П. Тичини) – 4 курс, «Облетіли пелюстки» (сл. В. Чумака) [5] – 5 курс. У роботі зі студентськими вокально-хоровими колективами використовуються українські народні пісні в обробці митця: «Ой у полі вітер віє», «Ой летіла зозуленька», «Ой гілля-гілочки» тощо. Деякі пісні та романси, наприклад, «Стежечка», «Гей, піду я в ті зелені гори», «Ой зацвіла папороть» [2], включаються до навчального репертуару з дисципліни «Постановка голосу».

Ідеї В. Верховинця щодо пропаганди української народної творчості, піднесення народного мистецтва на високий професійно-виконавський рівень, комплексного використання елементів музичного, хореографічного, драматичного мистецтва у процесі формування національної культури молоді, театралізації пісень, які були відображені у творчості «Жінхорансу», відроджуються в діяльності сучасних мистецьких колективів. Серед них – український народний хор «Калина» Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка, ініціатором створення якого 1979 р. став його ректор – академік Іван Андрійович Зязюн. Це своєрідна кафедра народної творчості, яка забезпечує формування національної культури молоді в своєму регіоні, «несе її на крилах української пісні» в далеке і близьке зарубіжжя. Колектив об'єднує в собі три великі групи: хорову, оркестрову і танцювальну. В його складі – понад 100 виконавців, серед яких не лише студенти, але й викладачі, працівники університету, вчителі шкіл міста.

Незмінно очолює прославлений колектив заслужений працівник культури України, заслужений діяч мистецтв України, професор Григорій Семенович Левченко, якого впевнено можна вважати продовжувачем ідей В. Верховинця. Він збирає, обробляє та включає до репертуару «Калини» різножанрові українські народні пісні й обрядові сцени. Серед них – «Ой у полі нивка», «Ішли воли із діброви», «Ой не світи, місяченьку», «Та нема гірш нікому», «Вийди, Грицю, на вулицю», цикл пісень українського весільного обряду – «Віночок весільних пісень», «Чорбівські підківки», «Весняний шум» та багато інших. Отже, творча діяльність «Калини», втілюючи ідеї В.Верховинця, базується на

етнографічному матеріалі. Успадковуючи художні традиції «Жінхорансу», Г. Левченко вводить у сценічне виконання пісень елементи хореографії та театралізації.

Український народний хор «Калина» також продовжує пропагандистську справу В. Верховинця. Він веде активну концертну діяльність. На його рахунку понад 600 концертів, які з великим успіхом проходять на Полтавщині, в Україні та далеко за її межами: в Росії, Польщі, Болгарії, Австрії, Бельгії, Франції, Італії, Туреччині, Німеччині тощо.

Творчо працюючи в колективі протягом декількох років, студенти досягають високої виконавської майстерності – вокально-хорової, інструментальної, сценічної, збагачуються духовно. Крім того, безпосередня участь у репетиційній і концертній діяльності сприяє отриманню і вдосконаленню професійних, організаторських умінь і навичок майбутньої педагогічної роботи зі шкільними колективами, розвиває пізнавальну активність та ініціативу студентів, поглиблює знання в галузі музично-естетичного та національно-патріотичного виховання підростаючого покоління. Український народний хор «Калина» – це творча лабораторія, де втілюються ідеї та досвід В. Верховинця, живуть кращі традиції «Жінхорансу» і здійснюється інтенсивний процес формування національної культури молоді.

Підводячи підсумки, підкреслимо, що концептуальні положення творчості В. Верховинця визначали його багатогранну діяльність із вирішення нагальних проблем тогочасної української школи, розробки і наукового обґрунтування засобів формування національної культури молоді. Їх визначна цінність підтверджується впровадженням у сучасну практику виховання. Подальше використання творчої спадщини В. Верховинця розкриває невичерпні можливості для діяльності педагогів і митців.

Перспективними напрямками подальших наукових досліджень творчості В. Верховинця є методика музично-естетичного виховання школярів, навчально-методичне забезпечення вокально-хорової підготовки майбутнього вчителя, організація музично-ритмічної діяльності дошкільників.

Список використаної літератури

1. *Верховинець В.М.* Весняночка / В.М. Верховинець. – 5-е вид. – К. : Муз. Україна, 1989. – 342 с.
2. *Верховинець В.М.* Пісні та романси / В.М. Верховинець. – К. : Муз. Україна, 1969. – 71 с.
3. *Верховинець В.М.* Теорія українського народного танцю / В.М. Верховинець. – 5-е вид. – К. : Муз. Україна, 1990. – 152 с.
4. *Верховинець В.М.* Українське весілля / В.М. Верховинець // Етнографічний збірник товариства імені Т.Г. Шевченка. – Кн. 1. – К. : [б. в.], 1912. – С. 71-68.
5. *Верховинець В.М.* Хорові твори / В.М. Верховинець. – К. : Мистецтво, 1966. – 86 с.
6. *Верховинець Я.В.* Відродження школи народного танцю Василя Верховинця / Ярослав Верховинець // Народна творчість та етнографія. – 1992. – №1. – С. 40-46.
7. *Вронський В.І.* Передмова до третього видання / В.І. Вронський // Верховинець В.М. Теорія українського народного танцю. – К. : Муз. Україна, 1990. – С. 10.
8. *Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»)*. – К. : Райдуга, 1994. – 61 с.

Наталья Демьянко

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПОЛОЖЕНИЯ ПЕДАГОГИЧЕСКОЙ ТЕОРИИ ВАСИЛИЯ ВЕРХОВИНЦА

В статье определяются концептуальные положения педагогической теории выдающегося украинского педагога, музыковеда, этнографа, хореографа, дирижера и композитора В. Верховинца, показаны пути их внедрения в современный учебно-воспитательный процесс, раскрыто значение его научно-методических работ.

Ключевые слова: формирование национальной культуры, этнографический материал, обрядовый фольклор, песня, танец, игра.

Natalia Demianko

CONCEPTUAL POSITIONS OF VASYL VERKHOVINETS'S PEDAGOGICAL THEORY

The article defines the concept of pedagogical theory of the outstanding Ukrainian teacher, musicologist, anthropologist, choreographer, conductor and composer V. Verhovinets, shows the ways their implementation in the contemporary practice of education, revealed the significance of his scientific-methodical works.

Key words: formation of a national culture, the ethnographic material, ritual folklore, song, dance, play.

Одержано 10.10.2011 р.